

INCENDI D'IBERIA RADIO

per JORDI FOSSAS

La factoria d'Iberia Radio va quedar destruïda el 1971 per un incendi provocat, en el qual moriren tres bombers.

Una empresa model

Iberia Radio era una empresa nascuda l'any 1940 per produir a gran escala aparells de ràdio aprofitant el bon moment de les emissions radiofòniques que omplien els moments d'esbarjo en la trista postguerra espanyola, amb programes tan populars com ara *Taxi-Key*, *La comarca nos visita*, *Diego Valor* o *Ama Rosa*. L'empresa la va fundar Baldomero Gómez Serrano, un empresari autodidacte que era originari de la província de Granada. Tot i la discreció sobre els seus orígens, hi ha qui diu que va arribar a Barcelona, com molts altres immigrants que buscaven millors condicions de vida, amb el tren conegut popularment com *el Sevillano* i que va passar molts matins a la plaça d'Urquinaona esperant una oportunitat de feina. Espavilat com era, va prosperar ràpidament i l'any 1934 ja havia muntat un taller de reparació de ràdios juntament amb el seu germà José, que es va convertir en el seu soci en aquell imperi d'imatge i so que va ser Iberia Radio. Però l'associació dels dos germans no va durar gaire i el divorci va costar a *Don Baldomero*, com li agradava que l'anomenessin, set milions de pessetes per crear un altre imperi de la imatge: Inter.

Iberia Radio era una empresa *model*, segons el règim franquista, i es va convertir en una de les pioneres en la fabricació de televisors, encara en blanc i negre, a l'Estat espanyol. El mateix Baldomero també va ser també premiat amb diverses distincions com a empresari model entre els anys quaranta i seixanta, entre les quals destaca la medalla al mèrit al treball.

Als anys seixanta, el ministre Gregorio López Bravo li va atorgar personalment, en un acte que es va celebrar a la factoria del carrer de Pujades, l'Encomienda de la Orden del Mérito Civil.

L'incendi

En plena expansió de l'empresa van arribar els incendis. N'hi van haver nou, un darrere l'altre. El 1962 n'hi va haver un, el primer, que va ser petit; el 1965, dos: el 1967, tres, i el 1971, tres més, els mesos de febrer, octubre i novembre. El darrer i més tràgic es va iniciar la tarda del dissabte 27 de novembre de 1971. L'empresa quedà totalment destruïda i en les tasques d'extinció, en les quals van participar prop de dos-cents bombers, van perdre la vida el caporal Camilo Roiger Prunera, de 50 anys, i els bombers Emilio Monfill Domingo, pare de cinc fills, i Máximo del Valle Tudela, que tenia 48 anys i era pare de dos fills. Aquest darrer pertanyia a la caserna del carrer d'Almogàvers. Les restes dels bombers calcinats es van trobar sota tones de runa el 3 de desembre, set dies després de l'incendi. La tragèdia va posar en evidència que els bombers de Barcelona no tan sols estaven mal pagats sinó que, a més a més, disposaven de pocs mitjans, treballaven amb un material força deficient i no tenien cap assegurança d'accidents.

Per tal d'aclarir les causes es va obrir un sumari en el jutjat de primera instància número 11 de Barcelona. La investigació poste-

rior va determinar que el foc havia estat provocat. En informes confidencials, en veu baixa i en algun full volant clandestí, s'assenyalava el nom de *Don Baldomero* com a únic responsable. La revista dels bombers *Alarma* va publicar que «la alerta al servicio fue dada después de un tiempo necesariamente dilatado desde que el incendio se había iniciado».

Segurament per apaivagar la seva consciència, *Don Baldomero* va donar 150.000 pessetes a les famílies dels tres bombers morts (el sou mitjà d'un bomber era de 7.000 pessetes al mes), quantitat força minsa si tenim en compte que segons informacions de la premsa de l'època només el «cerebro electrónico» de l'empresa estava valorat en 35 milions.

El principi de la fi

La factoria d'Iberia Radio quedà destruïda i això va representar el començament de la fi de l'imperi. Poc després van venir els expedients de crisi, la suspensió de pagaments i un enigmàtic trasllat de la factoria a Cervera. Un miler de treballadors es van quedar sense feina. Els obrers del Poblenou van iniciar un llarg peregrinatge de tribunal en tribunal, intentant revocar les decisions de la justícia que afavorien Baldomero Gómez. Durant més de quatre mesos, els treballadors d'Iberia Radio i Iberia Televisión van convocar assemblees, manifestacions i protestes, mentre *Don Baldomero*, l'home que va crear i destruir Iberia Radio, va fugir amb la família a Niça, a la Costa Brava francesa. En el seu domicili de Barcelona només s'hi van quedar les minyones.

Tres anys després, el 1974, les denúncies contra Baldomero Gómez es repeteixen. La factoria d'Iberia Radio del carrer de Pujades, 112 del Poblenou va tancar de manera definitiva i prop de tres-cents treballadors es van quedar al carrer. Mesos més tard, la factoria de Cervera també va tancar. El jutjat de primera instància de Barcelona va ordenar l'ingrés a la presó Model de Baldomero Gómez Serrano per suposada conducta fraudulenta i va fixar una fiança de 25 milions de pessetes.

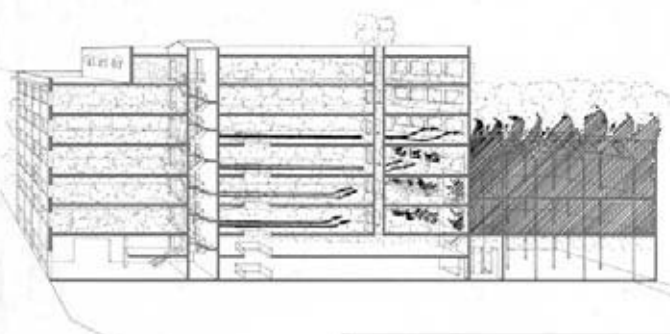
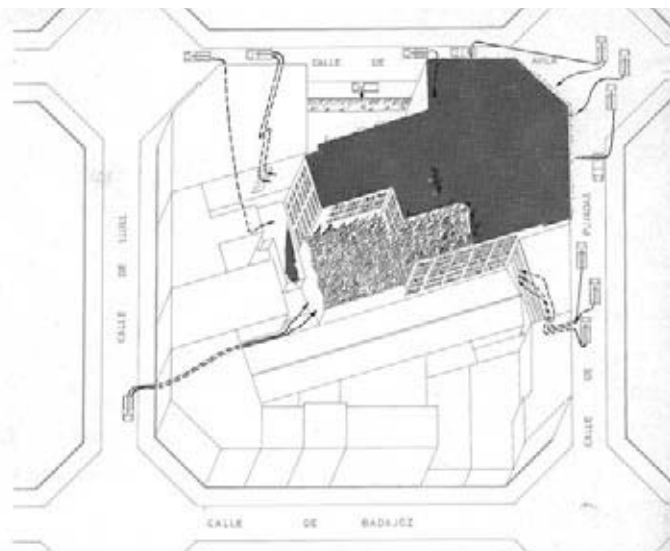
Caricatura d'en Puyal de Don Baldomero a la presó, publicada a *Quatre Cantons*, «Baldomero en la Modelo».

L'edifici d'Iberia Radio després de l'incendi del 27 de novembre de 1971.

Acte de reconeixement pòstum dels tres bombers morts celebrat a la caserna de bombers del carrer de Provença.

El desenvolupament del foc segons dibuixos publicats a la revista dels bombers Alarma